

I S T R I A .

Istria.

Nomen.



Istria, Latinis Græcis- que scriptoribus satis nota; nomen hodie servans: Germanis *Histerreich*/quasi *Istria regnum*, dicta. Ipsa Istorum gens atque terra unde id nomi- nis habuerint, com- plures ostendunt au- tores; scilicet ab Istro flumine ita cognomi- nari. Verum discrepant auctores quinam amnis fuerit iste Ister, cum alii Timavum, alii eum amnem, qui, mediam secans Istriam, vulgo nunc adcolis vocatur *Quieto*, alii alium fuisse dicant. At primi & antiquissimi Græcorum fa- bulatores Istriam cognominatam tradiderunt ab ipsius Danubii altero nomine, quod erat *Istrum*: cujus amnis partem subterraneis me- atibus in Timavi fontis effundi crediderunt; quam eorum opinionem minus mirabitur, cui constabit, esse hinc in oris alia etiam flumina, quæ terras subeant; & ubi per longa spatia meaverint, rursus emergant: quædam etiam, ubi semel sese abdiderint, haud amplius com- parere. ibidemque aliquot in locis esse cava montium spatiosissima; in quibus aquarum magno cum impetu ruentium fremitus exau- diuntur: circa quæ lacus existit à proximo vi- co *Cirknitz* cognomentum habens, mirandæ sane naturæ, cujus particulariorem descrip- tionem in Carniolæ tabula videre est. Sed ego non à regione gentem, sed à gente regionem nomen accepisse crediderim. gens vero unde sic appellata, incertum. Chersonesi sive peninsulæ forma protensa est in mari Adriatico, utrim- que sinum habens, Venetias versus Tergesti- num, Croatiam versus Carnarium sive Fana- ticum. Termini sunt ad occidentem Tima- vus, sive ut Plinius vult, Formio amnis, qui nunc Risanus: ad septentrionem Alpès, quæ Carniolam & Pannoniam separant ab Italia, ad orientem Arfias fluvius: cætera mari Adria- tico cinguntur. Creduntur incolæ à Colchis duxisse originem. Regio omnis aspera est, non tam montibus, quam colliculis adsurgens fœ- cundissimis. Felicitatem soli ita deprædicat Theodoricus, Gothorum rex, apud Cassio- dorum Variar. lib. xii, epist. xxii; quæ *Pro- vincialibus Istriæ Senator pref. præ.* inscribitur: *Commeantium attestacione didicimus, Istriam provin- ciam, matribus egregiis fructibus, sub laude nomina- tam, divino munere gravidam, vini, olei, vel tritici præsentis anno fecunditate gratulari. Et haud multo post: Est enim proxima vobis regio, supra sinum ma- ris Ionii constituta, olivis referta, segetibus ornata, vite copiosa. ubi quasi tribus uberibus, egregia largitate lar- gitis, omnis fructus optabili fecunditate profluxit. que Italia.*

Forma.

Fines.

Regio.

non immerito dicitur *Ravenna Campania*; urbis regia cella penaria; voluptuosa nimis & deliciofa digressio. fruitur, in septentriones progressa, cæli admiranda tem- perie. Oleum ejus Martiali quoque celebratur lib. xii, epigr. LXIII:

*Vincto Corduba latior Venafro,
Istria nec minus absoluta testa.*

Montem habet unum excelsum, quem vocant *Mont major*. Silvas etiam tum aliis usibus, tum ad naves extruendas materiam affatim submi- nistrantes. Sunt & saxifodinæ in agro Rovi- nensi & Breonio, è quibus marmora Venetias deferuntur, & ad alia Italiæ loca. Incolæ ple- rique pauperes, & vicinia amplissimarum ur- bium Italiæ extenuati. Vrbes colunt, oppida & pagos, cum insulis quibusdam. Per oram incedenti occurrit statim *Iustinopolis*, urbs Chersonesi primaria. Sic doctis vocatur, quæ vulgo *Cabo* sive *Cavo d' Istria*, Germanis *Gafers*.

Incolæ.

Iustinopoli.

Nomen prius ab *Iustino* Imperatore habet, qui eam restauravit. Posteriore deinceps nomine cœpit dici, quod Foro-Julio egressis in capite adituque regionis occurrat. Parvâ occupat insulam, quæ passibus longa mille, latitudine modica, trino teli jactu divisa ab continen- ti, cui jungitur pontibus, qui versatiles. Insula hæc in qua oppidum conditum, olim *Ægidis* insula vocabatur, unde uni Plinio urbs *Ægis* dicitur. Arcem habet in medio, quatuor mu- nitam turribus. In Venetorum hodie est ditio- ne. Ornamentum attulit urbi non exiguum Petrus Paullus Vergerius, vir doctissimus. Visuntur præterea hic *Insula*, *Castellerium*, & alia: *Civitas Nova*, *Portus Cerverius*, *Parentium*, portus hodieque celebris, *Vrserium*, *Rovinium*, *Cisanum*, & alia. Conspiciendam deinde se præ- bet in alto difficilique monte urbs Episcopalis *Pola*, harum orarum vetustissima, nomen in- tegrum etiam nunc servans. Plinius *Coloniâ* vocat: conditam olim ab Colchis exulibus. Po- lam enim exulum civitatem Colchorum lin- gua volunt dictam. Addit Plinius suo sæculo *Iuliam Pietatem* appellatam, quum, quod augu- ror, ab *Iulio Cæsare Octaviano Augusto* esset renovata. In solo plano sita Tergeste millibus circiter centum abest; Ancona, trajectu ma- ris Adriatici, millibus c c xx. direptam & cre- matam ab *Andrea Theophilo*, Venetorum Duce, memorat *Blondus* & *Sabellicus*. Ge- nuit *Maximianum*, *Ravennatum* Archiepi- scopum, qui ejus Ecclesiæ Præfulum *Annales* concinnavit ad sua usque tempora. Amphitheatrum videre est in suburbanis locis ex qua- drato lapide; aliudque amplissimum ædifi- cium, vulgo *Zardo* dictum; cum multis aliis an- tiquitatum variarum monumentis. Promon- torium versus meridiem extremum olim ab urbe *Pola Polaticum* dictum fuit, quod nunc

T t vulgo